

STERKE LEKDIJK

NOTITIE

Project: dijkversterking Salmsteke-Schoonhoven

Titel: Oplegnotitie advies Commissie mer

Opdrachtgever:	Els van Grol		
Project:	Dijkversterking Salmsteke-Schoonhoven	Status:	Definitief
DM:	1783244	Versie:	1.0
Auteur:	Steef Severijn/Koen Mathot	Datum:	16 juni 2021

Inleiding

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) bereidt de versterking van de dijk tussen Salmsteke-Schoonhoven (SAS) voor als onderdeel van het dijkversterkingsproject Sterke Lekdijk. Het project bevindt zich momenteel in de verkenningfase waarin uit drie kansrijke alternatieven een voorkeursalternatief (VKA) wordt gekozen. Om de milieueffecten van de kansrijke alternatieven en het VKA in beeld te brengen, is een MER opgesteld. In de volgende fase, de planuitwerkingsfase, wordt het VKA nader uitgewerkt. Het nu opgestelde MER Deel 1 wordt in die fase aangevuld met een MER Deel 2.

De keuze voor het VKA is onderbouwd en beschreven in de Nota VKA. De Nota VKA en een samenvatting van het MER Deel 1 zijn als Storymap online gepubliceerd. De Storymap en een PDF van het volledige MER Deel 1 zijn ingediend bij de Commissie voor de m.e.r. (hierna: de Commissie) voor onafhankelijk advies. Dit is een tussentijds, vrijwillig advies, omdat HDSR hecht aan de rol van het milieu bij de keuze van het voorkeursalternatief.

In voorliggende notitie is toegelicht hoe HDSR met het advies van de commissie omgaat. De notitie geeft eerst een samenvatting van de punten uit het advies van de Commissie en daarna is per punt toegelicht hoe HDSR gebruik maakt van het advies. Afsluitend volgt een korte conclusie.

Samenvatting adviespunten

Het advies van de Commissie is verdeeld over drie thema's: presentatie, doelstellingen en meekoppelkansen en effectbeoordelingen.

Presentatie

Het MER (pdf versie) is goed leesbaar en helder van structuur. Doordat de beoordeling van de effecten van verschillende oplossingen per dijkvak uitgevoerd is, geeft dat het bevoegd gezag de mogelijkheid om per dijkvak de milieueffecten mee te wegen bij de keuze voor de voorkeursoplossing. Daar staat tegenover dat het weinig visualisaties en (overzichtelijk) kaartmateriaal bevat.

De online Storymap biedt goede mogelijkheden de informatie op meer toegankelijke wijze te presenteren. Door in te zoomen op kaartmateriaal of visualisaties kan de lezer informatie tot op zijn of haar eigen gewenste detailniveau bekijken. Aandachtspunten hierbij zijn dat hierdoor een gedetailleerdheid ontstaat niet past bij het besluit en dat de informatie verspreid is over veel tabbladen. Ook in de Storymap is er geen duidelijke overzichtskaart opgenomen.

Doelstellingen en meekoppelkansen

De Commissie merkt op dat de zeven projectdoelen waaraan de alternatieven in de Nota VKA getoetst worden, niet terugkomen in het MER.

De Commissie constateert dat het MER en de Nota VKA beperkt informatie bevatten over de aard en de omvang van de veiligheidsopgave. De commissie stelt dat het onduidelijk is in hoeverre de taludverflauwingen zijn gerelateerd aan het veiligheidstekort of voortkomen uit de wens de beheerbaarheid te vergroten. Aangezien de taludverflauwingen en beheerstroken negatieve effecten hebben, is volgens de Commissie een aparte afweging nodig voor een taludverflauwing die niet nodig is voor het oplossen van het veiligheidstekort en voor de beheerstroken. De Commissie adviseert daarom om voor de keuze voor het VKA de effecten van de noodzakelijke veiligheidsmaatregelen – vooral op natuur, landschap en archeologie – los van de effecten van de beheermaatregelen te beoordelen en deze beoordeling mee te nemen in de afweging van het VKA.

Voor de planuitwerkingsfase beveelt de Commissie aan om de ontwerpvrijheid te benutten die de overstromingskansbenadering biedt om negatieve milieueffecten zoveel mogelijk te voorkomen.

De Commissie constateert dat een aantal kansen om 'andere ambities' te realiseren duidelijk uit het MER naar voren komen (doelen Kaderrichtlijn Water (KRW) realiseren, analyse van 'circulariteit en klimaatmissie'). Dat geldt echter niet voor de ambities voor cultuurhistorie. Het MER Deel 1 geeft nu alleen inzicht in de effecten van de versterkingsopgave op deze waarden. De Commissie beveelt daarom aan om in de planuitwerkingsfase en het MER deel 2 aandacht te besteden aan mogelijkheden om cultuurhistorische elementen te versterken.

Verder is de Commissie van mening dat de voordelen van een integrale aanpak van de Sterke Lekdijkprojecten nog weinig uit het MER blijken. Zij beveelt aan om in de planuitwerkingsfase deze mogelijkheden verder te onderzoeken.

Effectbeoordelingen

De Commissie geeft aan dat de effectbeoordeling over het algemeen overzichtelijk is gepresenteerd en voldoende onderbouwd. Op een aantal punten plaats de Commissie kanttekeningen bij de effectbeoordeling voor natuur, landschap, cultuurhistorie en archeologie. Daarnaast doet de Commissie enkele aanbevelingen voor deze thema's voor de planuitwerkingsfase. De kanttekeningen en aanbevelingen zijn benoemd in paragraaf 3.3 bij de reactie op het advies.

Hoe omgaan met het advies

Hieronder is beschreven hoe project SAS omgaat met het advies van de Commissie. We geven per onderwerp aan of het advies relevant is voor het MER deel 1 en/of Nota VKA en opmerkingen direct zullen worden verwerkt of dat het advies in de planuitwerkingsfase een plaats krijgt (MER deel 2).

Presentatie

In de pdf versie van het MER is inderdaad weinig kaartmateriaal opgenomen, mede omdat deze online beschikbaar is in de Storymap. Om ook degenen die het MER niet als Storymap lezen van voldoende kaartmateriaal te voorzien, wordt het MER aangevuld met kaartmateriaal. In MER Deel 2 zal meer kaartmateriaal worden opgenomen.

Er is voor gekozen om de informatie in verschillende tabbladen in te delen, zodat per tabblad een beperkte hoeveelheid informatie gepresenteerd kan worden en niet te veel tekst gescrold hoeft te worden. In de planuitwerkingsfase wordt deze opzet geëvalueerd en waar nodig aangepast. Ook wordt het detailniveau van de kaarten in de Storymap geëvalueerd.

Doelstellingen en meekoppelkansen

De Commissie verbindt geen aanbeveling aan de constatering dat alleen in de Nota VKA aan de projectdoelen is getoetst. Bij de afweging van de kansrijke alternatieven zijn de zeven projectdoelstellingen van Sterke Lekdijk als leidend beoordelingskader gehanteerd. Elke alternatief is een score toegekend op basis van de bijdrage aan de projectdoelstellingen. Op basis van deze scores is per dijkzone een voorkeursalternatief gekozen. De bijdrage van de kansrijke alternatieven aan de 7 projectdoelstellingen is mede onderbouwd aan de hand van de effectbeoordeling uit MER deel 1. Daarbij zijn kosten en afstemming met omgevingspartijen meegenomen voor de uiteindelijke afweging voor het voorkeursalternatief. De beoordeling van de effecten is beschreven in het MER deel 1, de afweging op basis van projectdoelstellingen is beschreven in de Nota VKA. Daarmee is een compleet beeld neergezet en overigens zal bij MER deel 2 de afweging op de projectdoelen en de projectoverstijgende kansen een prominente plaats krijgen

De aard en de omvang van de veiligheidsopgave is in eerdere documenten uitgebreid beschreven. Om herhaling van teksten te voorkomen, is de veiligheidsopgave kort beschreven en zijn verwijzingen naar de eerdere documenten opgenomen (introductie/inleiding tabblad van zowel de Nota VKA als het MER in de Storymap, als ook pagina 7, 32, 33 van de pdf versie MER). De relevante eerder opgestelde stukken zijn de Nota van uitgangspunten, Nota Kansrijke Oplossingsrichtingen, de Oplegnotitie veiligheidsopgave en de Overzichtskaat veiligheidsopgave. Deze stukken krijgen een duidelijkere plek in de Nota VKA en de verwijzingen worden beter opgenomen. In de Storymap worden deze stukken opgenomen in het tabblad Achtergronddocumenten.

De Commissie baseert haar advies op de aanname dat het onduidelijk is in hoeverre de taludverflauwingen en beheerstroken gerelateerd zijn aan de veiligheidsopgave dan wel aan de wens om de beheerbaarheid te vergroten. In het MER deel 1 en de Nota VKA wordt een onderscheid gemaakt tussen het voorkeursalternatief en de meekoppelkansen beheer. Het voorkeursalternatief bevat alle maatregelen, die vereist zijn om de dijk te laten voldoen aan de huidige veiligheidsnorm. De meekoppelkansen beheer is een wens vanuit het waterschap om de beheerbaarheid van de dijk te verbeteren. Van het

voorkeursalternatief en de meekoppelkansen zijn de milieueffecten apart beoordeeld. Dit is terug te lezen in hoofdstuk 6 van MER deel 1 Meekoppelkansen en hoofdstuk 7 van MER deel 1 Effecten Voorkeursalternatief. De reden om dit apart te beoordelen is dat er nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden om de meekoppelkansen daadwerkelijk aan het dijkproject vast te koppelen. In de vervolgfase zal besloten worden of de meekoppelkansen aan het dijkproject gekoppeld worden. Daarna zal een cumulatieve beoordeling uitgevoerd worden voor de milieueffecten.

De Commissie MER beveelt aan om voor de vervolgfase de ontwerpvrijheid te benutten om negatieve milieueffecten zo veel mogelijk te voorkomen.

Project SAS hanteert onderstaande stappen om aan de hand van milieueffecten het ontwerpproces vorm te geven:

- Er is voor het voorkeursalternatief en het MER deel 1 een keuze gemaakt om een maximaal ruimtebeslag te bepalen waarbinnen zowel constructies als taludverflauwingen of een combinatie van deze twee mogelijk zijn om de dijk te laten voldoen aan de veiligheidsnorm.
- Met dit maximale ruimtebeslag is het mogelijk om een optimale variant uit te werken in de vervolgfase waarbij beoordeeld zal worden wat voor constructie of grondlichaam er nodig is en hoe deze twee elkaar optimaal kunnen versterken. Dit binnen de bandbreedte van het voorkeursalternatief.
- Deze optimalisatie zal worden uitgevoerd door de verschillende varianten te beoordelen volgens een nader op te stellen afwegingskader, gebaseerd op het afwegingskader van het MER deel 1. Het beoordelingskader, gebaseerd op de zeven projectdoelen van het waterschap, zal daarbij ook een expliciete plaats krijgen.

De commissie MER constateert dat 'andere ambities' nog niet in het MER zijn meegenomen. Deze constatering is deel juist. In het MER deel 1 en de Nota VKA zijn meekoppelkansen in de uiterwaarden met betrekking tot natuurontwikkeling, waterkwaliteit (KRW) en cultuurhistorie meegenomen. De meekoppelkansen zijn in MER deel 1 apart beoordeeld en zijn in de Nota VKA opgenomen in hoofdstuk 3 Samenwerking met de omgeving. Verdere ruimtelijke en landschappelijke kansen, w.o. recreatie en mobiliteit worden in de vervolgfase nader geconcretiseerd.

Effectbeoordelingen

De kanttekeningen die de Commissie maakt op de effectbeoordelingen zijn hier samengevat en van een reactie voorzien:

- Kanttekening: In een aantal dijkzones zijn effecten op Natura 2000-gebieden als negatief beoordeeld. De Commissie geeft aan dat gezien de risico's op effecten een zeer negatieve beoordeling voor de hand ligt.
- Reactie: Op die locaties waar een negatieve beoordeling is gegeven, is het ruimtebeslag erg beperkt. Het betreft alleen ruimtebeslag als gevolg van de beheerstrook. Mogelijk dat de beheerstrook in de planuitwerkingsfase nog geoptimaliseerd kan worden, waardoor het effect gemitigeerd wordt. Dit is daarom als 'negatief' beoordeeld in tegenstelling tot het ruimtebeslag van de asverschuivingen waar een groot ruimtebeslag als 'zeer negatief' is beoordeeld.
- Kanttekening: De Commissie constateert dat in dijkzone 4 het VKA op natuur anders is beoordeeld dan het kansrijke alternatief waarop het VKA is gebaseerd.
- Reactie: Alhoewel het VKA op sommige plekken geoptimaliseerd is waardoor in sommige gevallen de effecten van het VKA kunnen afwijken van de effecten van de kansrijke alternatieven, is hier door de optimalisatie geen andere effectscore van toepassing. De afwijkende score is een fout in de tabel, in de teksten staat wel dezelfde score aangegeven. De tabel wordt hierop aangepast.
- Kanttekening: De Commissie geeft aan dat omdat de landschappelijke effecten van de beheerstroken als integraal onderdeel van het VKA zijn beoordeeld, de negatieve score van deze maatregel wegvalt in de algemene boordeling van het betreffende dijkvak en daardoor te weinig gewicht krijgt.

- Zoals hierboven toegelicht draagt ook de beheerstrook bij aan de versterkingsopgave en is daarmee integraal onderdeel van het ontwerp van de dijk. De beheerstrook is daarom ook niet separaat beoordeeld.
- Kanttekening: In het MER is het buitenwaartse alternatief positief beoordeeld vanwege de mogelijkheid het gebied te verbeteren. In de afweging bij het VKA in dijkvak Schoonhoven is aangegeven dat buitendijks ruimtegebrek is. De Commissie geeft aan dat hiervoor weinig onderbouwing is gegeven en beveelt aan dit in het definitieve MER te verduidelijken.
- In het MER is een beoordeling opgenomen voor de gehele dijkzone Schoonhoven. Gezien de grote verschillen binnen de dijkzone, is uiteindelijk in de afweging naar verschillende delen van de dijkzone gekeken. In de Nota VKA zal verduidelijkt worden waarom op sommige locaties buitendijks ruimtegebrek is. Daarnaast is bij de beoordeling in het MER uitgegaan van een potentiële ruimte buitendijks bij derden. In de planuitwerkingsfase zal in overleg met deze derden gekeken worden naar een eventuele verbetering van de ruimtelijke kwaliteit aan de buitenzijde. HDSR heeft echter geen zeggenschap over hun gronden.
- Kanttekening: Voor het thema archeologie is alleen gekeken naar effecten in het projectgebied. De Commissie geeft aan dat daarmee voorbijgegaan wordt aan mogelijke invloed van de grondwaterstand op archeologische waarden.
- Reactie: In de planuitwerkingsfase wordt voor zover mogelijk en toegevoegde waarde heeft, effecten van grondwater meegenomen bij archeologie.
- Kanttekening: Bekende vindplaatsen waarvan de exacte locatie nog niet bekend is, zijn opgeteld bij de archeologische verwachtingswaarde. De Commissie geeft aan dat het van belang is de omvang van bekende vindplaatsen, ook al zijn deze nog geen geregistreerde (AMK) monumenten, tijdig in beeld te brengen.
- Reactie: In de planuitwerkingsfase worden alle relevante bekende vindplaatsen meegenomen bij archeologie.
- Kanttekening: De Commissie constateert dat de verschuiving van de as van de dijk op sommige plaatsen niet als onderscheidend archeologisch effect in beeld komt doordat alle alternatieven reeds zeer negatief beoordeeld zijn.
- Reactie: Dit is een gevolg van de keuze voor de beoordelingsmethode. Hierbij zijn alle werkzaamheden over grote lengtes van dijk (wanneer deze een archeologische waarde heeft) als zeer negatief beoordeeld.

Aanbevelingen voor de planuitwerkingsfase:

- Voor het VKA dient een Passende Beoordeling, inclusief effecten van stikstofdepositie in de realisatiefase, opgesteld te worden. Wanneer significant negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten, dient een ADC-toets te worden doorlopen.
- In twee dijkzones gaat de buitenwaartse versterking ten koste van UNN-areaal; als oppervlakteverlies van wezenlijke kenmerken en waarden niet volledig gemitigeerd kan worden, dienen hiervoor compensatiegebied(en) aangewezen te worden.
- Voor enkele beschermde soorten zal ontheffing moeten worden aangevraagd.
- De Commissie onderschrijft de positieve effecten van de maatregelen van natuur na verloop van tijd. Het VKA kan echter ook leiden tot per saldo verlies van natuurareaal. De Commissie beveelt aan dit bij de nadere uitwerking en optimalisatie van het VKA mee te nemen.
- De Commissie adviseert om in de planuitwerkingsfase en MER Deel 2 in te gaan op de genoemde kanttekeningen bij de effectbeoordeling archeologie.

Alle aanbevelingen van de commissie voor de planuitwerkingsfase nemen wij ter harte en vormen onderdeel van onze aanpak voor de volgende fase.

Conclusie

HDSR is de Commissie erkentelijk voor het tussentijdse advies over de rol van het milieu bij de afweging van het voorkeursalternatief en zal daar zijn voordeel mee doen. De Commissie heeft

HDSR er op gewezen dat het MER Deel 1 op punten zuiverder kan waar het de veiligheidsopgave en andere opgaves betreft. Dit is toegelicht door de cie-m.e.r. Op een aantal punten zal het MER Deel 1 nog worden aangepast voordat de nota VKA bestuurlijk wordt vastgesteld en publiekelijk verder gedeeld. Dit zal niet leiden tot een aanpassing van het voorkeursalternatief. De overige aanbevelingen van de Commissie zullen in de planuitwerking verwerkt worden, en het MER Deel 2, dat daaraan gekoppeld wordt.